

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmvla Casvvm Conscientiae De Sacramentis

Gretser, Jacob

Ingolstadii, 1611

Antipharmacum ex Luthero.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40295

Leuten: Laßt euch das nicht anfechten/ es ist kein Sacrament mehr. *Ante paucas hebdomadas euenit hic Vienna, vt, cum Lutheranus quidam, & clandestinus Prædicans, agra cuidam femina Lutheranam ministraret cœnam, femina ex infirmitate, integram hostiam regereret, & reuomeret, aded, vt circumstantes hac de causa terrerentur: Tum Prædicans hisse allocutus est turbam præsentem: Hac de causa non angamini, nec vlla cura vos remordeat; nullum amplius est sacramentum.*

Antipharmacum ex Luthero.

*Tom. 5. l. 10.
Germ.*

LONGE aliter Lutherus in admonitione ad sacramenti sumptionem, vbi ita scribit: Es ist ein Mann gewesen zu Torgaw / des Namen ich nicht nennen wil / der in sechs oder siben Jahren nicht zum Sacrament gangen ist / vnder dem schendlichen Deckel der Christlichen Freyheit / vnnnd solches noch verzogen / bis das Stründlein daher kame. Als er nun seines Lebens ein Ende zu fühlen begundt / fordert er ein Caplan / vnnnd bate vmb das Sacrament. Da der Caplan das bringet / vnnnd ihm segundt inn den Mundt raichet / sehret die Seel auß / vnd leßt das Sacrament auff der Zungen im offnen Maul / daß es der Caplan mußte wider zu sich nehmen. Als er aber etel war / daß ers nehmen solte / vnd mich fraget / wo ers hin thun solte / hiesse ichs ihn mit Sewr verbrennen. *Fuit quidam Torgauia, cuius nomen supprimo, qui sex, vel septem annis Cœnam non acceperat, idque sub tegmine fædo ac velamine Christiana libertatis, moramq; rursus fecerat, ac extraxerat vsq; ad supremam vitæ horulam. Is, vbi finem vitæ sibi adesse sensit, Capellanum accersit, petitq; Sacramentum. Verùm vbi allatum est Sacramentum à Capellano, & ori est inditum, abijt anima, & Sacramentum in ore*

ore hianti relinquit, ad eò, vt coactus fit Capellanus, hoſtiam recipere. Sed cum ad eam ſumendam, nauſearet, meq; interrogaret, ubi nam poneret, aut reponeret illam, iuſſi, vt igne abſumeret: Sine dubio illud etiam addidiſti, vt cineres in ſacram piſcinam, ſeu in ſacrarium mitteret? At cur tu iubes, vt comburatur hoſtia adhuc integra; & nullo modo corrupta?

Quæritur XXIX. Vtrum ad Euchariftiam admitti debeat, qui cum alio in iudicio legitimè contendit, nullo in aduerſarium odio flagrans, paratus obtemperare ſententiæ iudicis, qualiſcunque ea fuerit. Reſpondet Lutherus in Colloq. Germ. tit. de *Confefſione auriculari*; non admittendum illum, qui cum aliis publico iudicio contendit: hoc enim parere ſcandalum, licet non ſint inimico in aduerſarios animo. Sed paulo poſt adiecit; *ſerem hanc attentius conſideraturũ, & reſponſurum finito prandio, ubi manus lauerit.* Bene fecit, quod data dilatione inceptiam prioris reſponſi temperauit. Illud factum non benè, quod dictorũ Lutheri obſeruatores & annotatores non prodiderunt, quale hoc reſponſum fuerit. Nec aliud cogitare poſſumus, quam fuiſſe probè lotum, quandoquidem poſt lotionem manuum datum eſt; ſi datum eſt.

Quæritur XXX. Qui nam ſint optimè ad Euchariftiam ſumendam diſpoſiti: ſeu quæ ſint optimæ ad cœnam diſpoſitiones. Hanc quæſtionem acutiſſimè reſoluit pluribus locis Lutherus: cuius ſententiam vt melius aſſequamur, ipſa eius verba adſcribere placet. In ſermone de *preparatione cordis pro ſuſcipiendo Sacramento Euchariftiæ* Tom. I. Lat. Witeb. ita fatur. *Optima diſpoſitio eſt, non niſi ea, qua peſſimè eſ diſpoſitus: & è contra: Tunc peſſimè eſ diſpoſitus, quãdo eſ optimè diſpoſitus. Quod ſic intelligitur. Quod quando ſentis te miſerrimum & egenum gratia, iam eo ipſo ca-*

Matth. 9.

paxes gratia, & idoneus maximè. Rursus, plus quàm mortem & infernum timeas, ne quando sic accedas, ut tibi dispositus videaris, ac dignus, quasi allaturus Deo cor mundum, quod potius tibi fuerat quarendum & recipiendum. Stat firma & insolubilis sententia: Non est opus medico benè habentibus, sed malè habentibus.

Ibid. Magnus & perniciosus error est, si quis accedat ad Sacramentum, ea nixus fiducia, quod confessus est, quod non est sibi conscius mortalis peccati, quod orationes & preparatoria sua promiserit. Omnes hi iudicium sibi manducant & bibunt: quia his omnibus non sunt digni, neque puri: Imò per eam fiduciam puritatis, peius polluuntur; sunt autem puri, per fidem.

Ibid. Hic tractandum est illud Apostoli i. Cor. 11. Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat, & c. Hoc verbum multi sic intelligere videntur, ac si velit Apostolus, nos antè debere accedere, quàm donec inuenerimus nos dignos & puros ab omni peccato. Ideo sibi ipsis faciunt angustiam & carnificinam conscientia, discutiendo, conterendo, confitendo, non solum venialia, sed ea, quæ non sunt peccata. Et his factis (quod est horrendum barathrum presumptionis) iam securè accedunt, nec de fide sua quidquam solliciti. Volunt enim iusti & digni venire, & similes Deo, sicut Lucifer, cum deberent velle iusti & digni fieri & redire à Deo. Potest quidem illud verbum etiam de probatione intelligi, qua homo peccata sua discutit, atque ponderat. Sed ea non est satis; nec pertinet nisi ad insensatos & crassos illos Sacramenti contemptores. Non enim sufficit, ut probes & ponderes, quàm malus fueris, nisi magis ponderes ac probes, quàm bonus fieri cupias, & c. Vera & solida probatio est, si te inueneris inanem quidem, & sine pondere salutis & iustitia, onustum verò ac laborantem in multis malisque cupiditatibus, qui-

quibus inuentis, anhelus ſitias gratiam & miſericordiam, eaſq; non dubites te conſecuturum.

Quocirca accellurus ad Euchariftiam hanc deuotiſſimam cum Luthero orationem fundes: *Ipſe Diabolus* Luth. Tom. 7.
nuſquam me non oppugnat, ſumq; omnigenis & grauiſſimis pe- Lat. Viteb. ſerm. de Eu- chariſt.
riculis & neceſſitatibus undiq; obrutus & immerſus. Proinde
cum verſer in peccatis miſer, mortis & diaboli captiuus, ſen-
tiamq; me in fide infirmum eſſe, in charitate frigidum, moro-
ſum, impatientem, inuidia ſtimulis obnoxium, adeo, vt antè &
retro peccatis ſim contaminatiſſimus. Eam, inquam, ob rem ve-
nio, vbi Chriſti verbum audiendi & inueniendi mihi copia
propoſita eſt, per quod mihi peccatorum condonatio annuntia-
tur. Ecce ad hunc modum puerorum & ſimplicium animi in
Sacramento per diſcendo ſunt erudiendi, vt ſciant, quid ibi
quarendum ſit commoditatis, aut exſpectandum.

In concione de confeſſione & Euchariftia. Tom. I.
 Lat. Witeb. Dignè ad cœnam accedes; *Si ſentias peccati*
morſus & terrores; ſi tenteris aut à carne, aut à mundo, aut à
Satana; ſi ira, impatientia, auaritia, aut cura ventris ſollicite-
ris; ſi variis exercearis malis, aut nonnunquam etiam in fœda
crimina prolapſus ſis, qua malè afficiant animum. Si hæc, atque
his ſimilia patiaris, tum ſenties, quàm ſis miſer homo, terreberis
conſpectu mortis, frangeris animo, nec poteris eſſe quietus. Ac
tum quidem opportunum erit, vt conſitearis, & Deo de tua mi-
ſeria conqueraris, & dicas; Domine Ieſu, ideo à te hoc Sacra-
mentum inſtitutum eſt, & ad nos tranſmiſſum, vt remiſſionis
peccatorum per id certificaremur. Sentio autem quàm Sacra-
mento opus habeam. In magna peccata ſum prolapſus: metuo
igitur iudicium tuum, & panè deficio. Sentio me infirmiore,
quàm qui verbum tuum conſiteri audeam, tot tantiq; laboro
vitiis. Quare, venio vt ſanes, conſoleris & conſirmes me.

In

In quinta concione post reditum ex Pathmo Tomo primo, Nouorum operum: *Wer sich noch nicht also befindet/ daß ihn seine Sünde beissen/ vnnnd der Teuffel anfechte/ der gehört noch nicht zu diser Speise. Qui non ita comparatus est, ut peccata propria eum remordeant, & à Diabolo tentetur, ille nondum est idoneus ad hunc cibum.*

Ex quo sequitur, in vltima cœna nullum ex Apostolis ad Eucharistiæ sumptionē aptiorem fuisse Iuda proditore, quia hic maximè & à conscientia vrebatur, & à Cacodæmone tentabatur. Quod etiam ex sequentibus Lutheri verbis colligitur: *Hierausß sollen wir nun beschließlich mercken/ daß die am besten geschickt seyn zu disem Sacrament/ die ihre Sünde/ der Todt/ vnd der Teuffel ansicht. Hinc ad extremum animaduertere oportet, eos omnium optimè ad hoc Sacramentū esse dispositos, quos peccata, mors, & diabolus infestant.* Ex quo manifestissimè colligitur Iudam proditorem ad Eucharistiam longè melius fuisse dispositum, quàm aut S. Petrum, aut Ioānem, qui supra pectus Domini in cœna recubuit.

In captiuitate Babylonica, Cap. de Eucharistia in fine: *Concludimus ex omnibus his, quibusnam Missa sit parata, & qui dignè communicent, nempe soli j, qui tristes, afflictas, perturbatas, confusas & erroneas habent conscientias. Nam verbum diuinae promissionis huius Sacramenti, cū exhibeat peccatorum remissionem, securè accedit, quicunq; peccatorum suorum vexatur siue morsu siue titillatione. Ex quo rursus confit, Iudam Iscariotem fuisse paratissimum & aptissimum ad hoc cæleste Epulum; neque enim fas est credere vllum ex aliis Apostolis habuisse tam perturbatam, tam erroneam & confusam conscientiam, quàm habuit Iudas. Similes ad Eucharistiam dispositiones planè indispositas inue-*

inuenies in Tractatu Lutheri de vtraque specie Tom. 2. *Fol. 103. b. edit. 1558.*
Ien. Germ.

Antipharmacum.

HÆC Lutheri deliramenta accuratè refellit Bellarminus lib. 4. de Eucharistia cap. 17. & 18. Quem lege; & simul hoc à Caluino accipe Antidotum lib. 4. Inſtit. cap. 17. qui vbi §. 40. 41. 42. varia nec ſatis cohærentia hac de re effutiuiſſet, tandem hunc colaphum Luthero infrigit: *Cibus hic ſpiritalis, ſi in animam inciderit malitia nequitiaq̃ pollutam, maiore illam ruina præcipitat.* Et §. 41. dicit, *ad dignam ſumptionem Eucharistia requiri fidem & charitatem.* Et Beza quæſt. 191. ait, probationem ſuiipſius Cœnæ præmittendam, *conſiſtere in doctrina Chriſtiana, ac præſertim huius myſterij cognitione, deinde in fidei plerophoria, tertio deniq̃, in vera reſipiſcentia, hoc eſt, pœnitentia.*

Quid, quod ipſe Lutherus Tract. de Communionem ſub vtraque Tom. 2. Ien. Germ. ſupradictas diſpoſitiones proprio ore ſuo confodit ac iugulat? Ita enim ſcribit: *Auffs drite / ſtehet die Prüfung darinn / daß du anſeheſt dein äußerlich Weſen / ob du auch Liebe gegen deinem Nächſten beweifeſt / vnd ſm dieneſt / findeſt du nun ſolche Prüfe nicht in dir / ſondern lebeſt wie vorhin / ſteckſt noch voll Vntrew / Haß / Geiz / Zorn / Vnglaubens / O lieber / ſo bleib ſha von diſem Sacrament / biß du ein ander Weſch werdeſt.* *Tertiò; probatio in hoc conſiſtit, vt aſpicias, circumſpiciasque te foris, Vtrum ſcilicet amorem & charitatem proximo tuo exhibeas, illique præſtes obſequium. Quod ſi ergò talem probationem & notam in te non reperis, ſed quod more tuo, veteriq̃, viuas, plenusq̃ ſis inuidia, atque odio, auaritia, ira, & infidelitate, amabo te, procul abeſto ab hoc ſacramento, dum alius homo ſias.*

N

Ecce